

Guld og gæld

Af Martin Spang Olsen

(bragt i Weekendavisen, 26/8, 2011, titlen ændret til *Dollar eller muslingeskaller*)

De første guldminer er mere end 100.000 år gamle. Mennesket har altid tillagt guld en høj værdi til trods for, at det hverken smager godt eller kan bruges til redskaber. Selv i dag tillægges guld værdi overalt, men i de seneste par år er prisen på guld steget med mange hundrede procent. Hvorfor?

Historien går næsten præcis 40 år tilbage, nemlig til d. 17. aug. 1971, hvor USA's daværende præsident, Richard Nixon, sløjfede dollarens tilknytning til guld (guldstandard), som ellers havde bragt USA flot ud af krisen fra 30'erne. Nu kunne dollars ikke længere automatisk omveksles til guld, og Nixon skabte derved den såkaldte *fiat dollar*, dvs. en fiktiv værdienhed, der kun eksisterer så længe, brugerne har tillid til den. Det kunne lige så godt være muslingeskaller. I "salgstalen" slog Nixon på, at det var en "midlertidig foranstaltning", der skulle tjene til at "begrænse spekulation".

Begge dele tog han fejl i. For det første eksisterer ordningen den dag i dag, for det andet medførte den massiv spekulation. Det egentlige formål var naturligvis, at man nu kunne trykke flere penge, når kassen er tom, selvom man allerede dengang vidste, at det ville medføre både gæld og inflation.

Nixons pennestrøg fik store konsekvenser – bl.a. skylder verden i dag sig selv mere end ti gange flere penge, end der eksisterer. Nixons håb var at reparere på underskuddet fra Vietnam-krigen og dermed udskyde den forestående recession lidt. Men problemerne voksede videre i det skjulte, og i dag står dollaren foran totalt kollaps. Det vil ikke være længe, før verdens økonomiske magter går sammen om at etablere en ny, verdensomspændende valuta for at komme gælden til livs og skabe ro på de finansielle markeder. Og det bliver næppe euroen...

Ovenstående analyse deles naturligvis ikke af alle i USA. Tværtimod mener mange, at ingen kan sige, hvor mange sedler, der skal trykkes, før der er "nok", fordi verden hele tiden tilføres mere "værdi". Men om ikke andet kan man på graferne over USA's gæld og inflation se en påfaldende eksponentiel vækst siden 1971.

Gæld er som bekendt ikke et problem i sig selv, hvis der skabes blivende værdi for pengene. Men da USA har baseret sin økonomi på våbenproduktion, serviceydelser, fastfood og underholdning (der for en stor del forsvinder, når de bliver anvendt), er gælden et ekstra stort problem her.

Siden 1971 er USA's gæld steget til det 31-dobbelte, og landet er gået fra at være netto-eksportør til et land i dyb krise. Leveomkostningerne er fløjet i vejret, arbejdsløsheden steget og reallønnen faldet. Irak, Afghanistan og Libyen har tilsammen kostet USA omkring 2,5 bill. (2.500 mia.) \$ – ca. tusind gange mere, man havde regnet med. Derfor kører seddelpresserne på højtryk i USA, mens mistilliden til dollaren vokser, og guldpriserne ved at gå gennem taget.

Så tillykke med de 40 år, *fiat dollar*, du var usund fra fødslen, og din 40-årskrise ender nok desværre i en depression, der bliver din død til sidst.